

Ekonomisk kommentar

Egenskaper hos undergrupper i KPIF

Jesper Johansson och Oskar Tysklind

NR 9 2024, 14 maj

Egenskaper hos undergrupper i KPIF

I den här ekonomiska kommentaren dokumenteras några statistiska egenskaper hos prisutvecklingen i de undergrupper i KPIF som Riksbanken brukar analysera, det vill säga livsmedel, övriga varor, tjänster och energi.¹ Persistensen är högre för förändringar i priserna för livsmedel och övriga varor i jämförelse med andra undergrupper i KPIF. Korrelationen med resursutnyttjandet och växelkursen är högst för livsmedelspriserna medan korrelationen med löneutvecklingen är högst för tjänstepriserna.

Författare: Jesper Johansson och Oskar Tysklind, verksamma vid avdelningen för penningpolitik²

Bakgrund

I den internationella penningpolitiska debatten uttrycks ibland oro för att tjänstepriserna har stigit snabbare på senare tid. Det anses vara särskilt oroande eftersom dessa prisökningstakter bedöms vara mer persistenta och hänga samman med en hög efterfrågan och löner som ökar snabbt.³ Är detta befogade farhågor om man tittar på svenska data? Som underlag för att svara på den frågan presenteras i denna ekonomiska kommentar några egenskaper hos prisutvecklingen i de undergrupper i KPIF som Riksbanken brukar analysera, det vill säga livsmedel, övriga varor, tjänster och energi.⁴

Persistensen i tjänsteprisförändringar är relativt låg

Med begreppet persistens menar man hur längre priser ökar snabbare eller långsammare än sina medelvärden efter att prisförändring har skett.⁵ En hög persistens innebär att det tar lång tid innan prisökningstakten återgår till sitt medelvärde. Ett vanligt sätt att mäta graden av persistens i inflationen är att skatta ekvationer, där prisökningstakten i dag förklaras av prisökningstakten i tidigare perioder. Summan av koefficienterna för tidigare prisökningstakter blir ett mått på graden av persistens som man kan jämföra mellan olika undergrupper i KPIF.

För att mäta persistensen har vi skattat ekvationer för prisutvecklingen, där dagens prisökningstakt förklaras av prisökningstakten tidsförskjutet från en månad upp till sex

---

¹ Ekonomiska kommentarer är korta analyser om relevanta frågor för Riksbanken. Den kan författas av både enskilda direktionsledamöter och medarbetare på Riksbanken. Medarbetares kommentarer godkänns av avdelningschef medan direktionsledamöterna själva ansvarar för innehållet i sina kommentarer.

² Tack till Caroline Jungner, David Vestin och Vesna Corbo för värdefulla synpunkter.

³ Se t.ex. [European inflation falls but sticky services costs raise doubts for ECB \(ft.com\)](https://ft.com).

⁴ Se Hansson m.fl. (2007) för information om vad som ingår i undergrupperna.

⁵ Se Hansson m.fl. (2009).

månader tillbaka. Som mått på prisutvecklingen använder vi säsongrensade logaritmerade månadsförändringar i energipriser, tjänstepriser, varupriser och livsmedelspriser. Ekvationerna är skattade under perioder med inflationsmål, det vill säga under perioder från 1995 och framåt. Vi mäter persistensen som summan av de sex skattade parametrarna för prisökningstakterna i de tidigare perioderna.⁶

I tabell 1 visar vi resultaten. Bland undergrupperna i KPIF är persistensen högst för prisförändringar i varor och livsmedel och lägst för prisförändringar i energi. Persistensen för förändringar i tjänstepriserna är alltså lägre än den för varor och livsmedel. Detta resultat är robust för över vilken period persistensen skattas.

Tabell 1. Persistens i undergrupper i KPIF skattad över olika perioder

	1995-	2000-	2005-	2010-	2015-
Tjänster	0,39	0,48	0,47	0,53	0,52
Varor	0,59	0,64	0,68	0,71	0,72
Livsmedel	0,59	0,70	0,71	0,72	0,74
Energi	0,15	0,16	0,22	0,27	0,30
Coretjänster	0,40	0,44	0,41	0,45	0,38

Anm. Summan av skattade koefficienter för de sex första egenlaggarna skattat på data på månadsfrekvens. Coretjänster är tjänstepriser i KPIF exklusive hyror, utrikes resor, avskrivningar och administrativt prissatta tjänster. I samtliga skattningar är slutperioden mars 2024.

Källa: Riksbanken

Korrelationer med resursutnyttjandet, löneutvecklingen och växelkursen

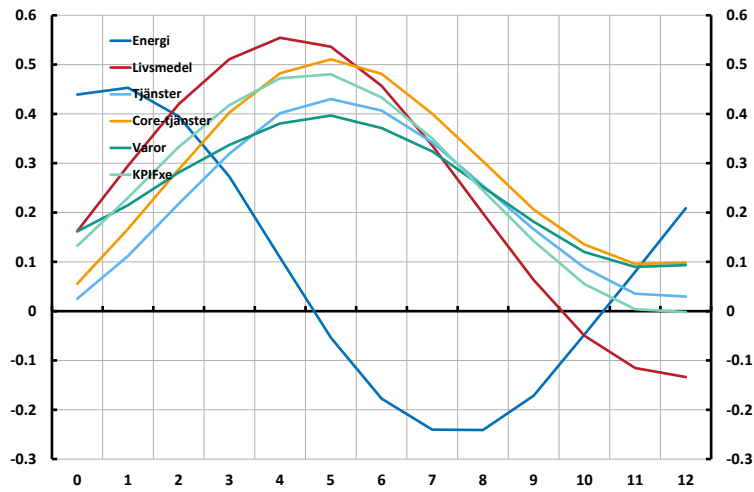
En rimlig hypotes är att priserna på tjänster, som i huvudsak produceras i Sverige, hänger samman mer med inhemska faktorer som resursutnyttjandet och löneutvecklingen medan priserna på varor, som i större utsträckning importeras, påverkas mer av kronan och utländska faktorer. I detta avsnitt undersöker vi närmare hur olika delindex för inflationen korrelerar med tre olika förklaringsfaktorer bakom inflationstrycket i ekonomin: resursutnyttjandet, växelkursen och löneutvecklingen.

I diagram 1 visar vi hur de årliga prisökningstakterna i undergrupperna korrelerar med RU-indikatorn, som är ett mått på resursutnyttjandet. Vi kan se att korrelationen är högst mellan RU-indikatorn och livsmedelspriserna och lägst för energipriserna. Men även för tjänste- och varupriserna är korrelationen relativt hög.

⁶ Vi har testat att använda fler än 6 laggar i skattningarna. Detta ändrar inte rankingen mellan måtten.

Diagram 1. Korrelationer med RU-indikatorn

Procentenheter

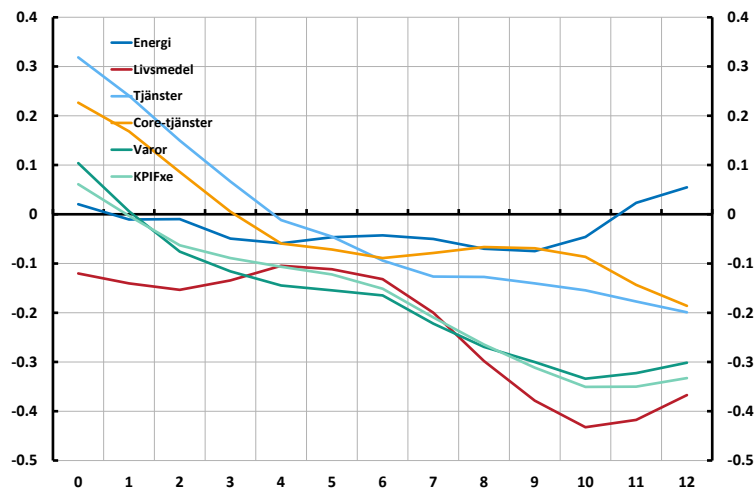
Anm. Beräknat med kvartalsdata från 1995 till 2023. Visar korrelationer mellan den årliga procentuella förändringen i prismåtten och RU-indikatorn över olika horisonter. Noll betyder samtida korrelation, ett betyder korrelation mellan prismåtten idag och RU-indikatorn för ett kvartal sedan och så vidare.

Källa: SCB och Riksbanken

I diagram 2 visar vi korrelationen mellan de årliga prisökningstakterna i de olika undergrupperna och löneökningstakten enligt Konjunkturlönestatistiken. Löneökningstakten kopplas ofta samman med prisökningstakten för tjänster då dessa i regel är förhållandevis arbetsintensiva, och vi kan också se att korrelationen är högst mellan löneökningstakten och tjänstepriserna. För prisförändringar i övriga delindex är korrelationen med lönetillväxten låg och till och med negativ på lite sikt.

Diagram 2. Korrelationer med löneökningstakten

Procentenheter

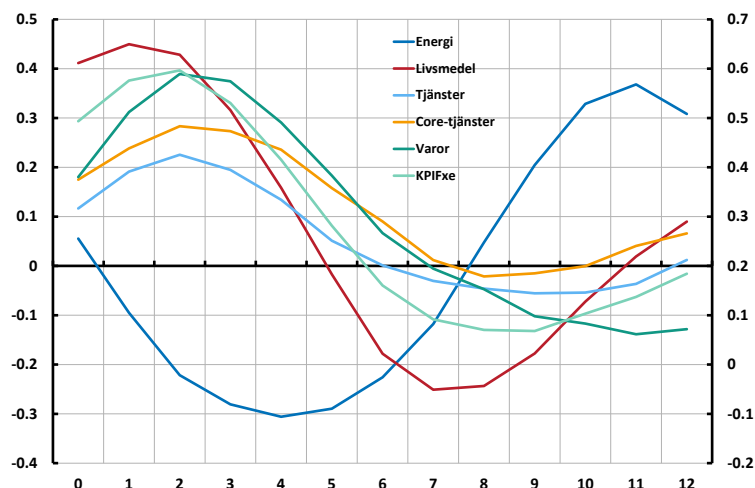
Anm. Beräknat med kvartalsdata från 1995 till 2023. Visar korrelationer mellan den årliga procentuella förändringen i prismåtten och löneökningstakten över olika horisonter. Noll betyder samtida korrelation, ett betyder korrelation mellan prismåtten idag och löneökningstakten för ett kvartal sedan och så vidare.

Källa: SCB och Riksbanken

I diagram 3 visas vi hur prisökningstakterna korrelerar med det handelsvägda växelkursindexet KIX. Korrelationen är som förväntat högst mellan växelkursen och de undergrupper som har högst importinnehåll, det vill säga livsmedel och övriga varor, och är lägre för tjänstepriserna.

Diagram 3. Korrelationer med växelkursen

Procentenheter

Anm. Beräknat med kvartalsdata från 1995 till 2023. Visar korrelationer mellan den årliga procentuella förändringen i prismåtten och den årliga procentuella förändringen i KIX över olika horisonter. Noll betyder samtida korrelation, ett betyder korrelation mellan prismåtten idag och KIX för ett kvartal sedan och så vidare.

Källa: SCB och Riksbanken

Diskussion

I den här ekonomiska kommentaren har vi visat att tjänsteprisernas persistens inte har varit särskilt hög i jämförelse med andra undergrupper i KPIF. Den är istället högst för livsmedel och övriga varor. Livsmedelspriserna korrelerar mest med resursutnyttjandet och växelkursen, medan tjänstepriserna korrelerar mest med löneutvecklingen.

Att persistensen inte är särskilt hög för de svenska tjänstepriserna indikerar att vi inte behöver vara oroliga för att inflationen ska ligga kvar på en högre nivå bara för att tjänstepriserna har ökat lite snabbare de senaste månaderna. De bedöms ha gjort det på grund av att priser och avgifter som förändras sällan har ökat ovanligt snabbt, som till exempel hyror och kommunala avgifter. De ökningarna bedöms i huvudsak bero på tidigare pris- och kostnadsökningar snarare än ett starkt efterfrågeläge eller stigande löneökningstakt. Tjänstepriserna tycks visserligen vara närmare kopplade till löneutvecklingen än andra undergrupper, men eftersom det finns löneavtal för en stor del av den svenska arbetsmarknaden, som indikerar att de snabbaste löneökningstakterna snart är bakom oss, finns det inte heller några starka skäl att tro att tjänstepriserna kommer att fortsätta öka snabbare det närmaste året.

Referenser

Jesper Hansson, Andreas Johnson och Sara Tägtström "Hur varaktig är inflationen i Sverige?", Ekonomiska kommentarer nr 5, 2009, Sveriges riksbank

Jesper Hansson och Jesper Johansson, "Alternativa inflationsmått för penningpolitisk analys", Penning- och valutapolitik, 2007:3, 2007, Sveriges riksbank

SVERIGES RIKSBANK

Tel 08 - 787 00 00

registratorn@riksbank.se

www.riksbank.se

PRODUKTION SVERIGES RIKSBANK)